

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA
z dnia 29 lipca 2016 r.

w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego

Krajowa Rada Sądownictwa przedstawiony projekt opiniuje pozytywnie z poniższymi uwagami. Wydłużenie okresu, w którym można żądać wznowienia postępowania do dziesięciu lat, powinno się odnosić jedynie do adresatów wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Należy rozważyć czy przedmiotowa regulacja nie powinna przybrać postaci samodzielnej podstawy wznowienia postępowania, której przesłanką byłoby stwierdzenie przez ETPC naruszenia przepisów konwencji lub jej protokołów, gdy wyrok sądu cywilnego był oparty na tym naruszeniu.

W uzasadnieniu projektu wskazuje się, że wprowadzenie odrębnej regulacji terminu prekluzyjnego do wznowienia postępowania jedynie dla potrzeb przypadku, w którym podstawa wznowienia ma źródło w naruszeniu konwencji, stwierdzonym przez ETPC, byłoby rozwiązaniem asystemowym z punktu widzenia obecnej regulacji wznowienia postępowania, ponieważ przepisy dotyczące tej materii nie wyodrębniają wznowienia z powodu wyroku ETPC. Z poglądem tym nie sposób się zgodzić, gdy zważy się, że katalog podstaw wznowienia postępowania cywilnego był wielokrotnie rozszerzany. Przykładem tego są art. 401¹, art. 403 § 4 czy art. 416¹ Kodeksu postępowania cywilnego, na podstawie których można żądać wznowienia postępowania, odpowiednio:

- z uwagi na niezgodność aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie;
- jeżeli na treść wyroku miało wpływ postanowienie niekończące postępowania w sprawie, wydane na podstawie aktu normatywnego uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, uchylone lub zmienione zgodnie z art. 416¹;
- w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem mogą być uchylone postanowienia niekończące postępowania w sprawie, jeżeli zostały wydane na podstawie aktu normatywnego uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją,

ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą. W tym przypadku przepis o wznowieniu postępowania stosuje się odpowiednio.

Przykładem specyficznego unormowania terminu do wniesienia skargi o wznowienie postępowania jest art. 407 § 2 Kodeksu postępowania cywilnego, którego przesłanki zostały opisane przez ustawodawcę z daleko idącą kazuistyką.

Krajowa Rada Sądownictwa stoi na stanowisku, że nadmierne wydłużanie terminu do żądania wznowienia postępowania może naruszać konieczną równowagę pomiędzy zasadą sprawiedliwości proceduralnej a stabilnością stosunków cywilnoprawnych, ukształtowanych na podstawie prawomocnych orzeczeń sądów cywilnych. Z uwagi na powyższe Rada opowiada się za ustanowieniem dziesięcioletniego terminu możliwości wznowienia postępowania jedynie dla adresatów wyroków ETPC.

Na marginesie należy zauważyć, że wbrew twierdzeniu zawartemu w uzasadnieniu projektu, we współczesnej literaturze przedmiotu, postulaty zmiany art. 408 Kodeksu postępowania cywilnego przez wydłużenie wskazanego w tym przepisie terminu pięcioletniego, nie są zgłaszane.